

УДК 378.4.011.3-057.87:792.8.071.2]:78
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-17>

Тетяна БОРОВИК,
orcid.org/0009-0005-6506-750X
Народна артистка України,
професор кафедри хореографії
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) t.borovyk@kubg.edu.ua

Валентина ФЕДОРЧУК,
orcid.org/0009-0007-1669-7534
Заслужений тренер України зі спортивного танцю,
професор кафедри хореографії
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) v.fedorchuk@kubg.edu.ua

Костянтин ВІНОВОЙ,
orcid.org/0009-0008-2542-4084
Заслужений артист України,
доцент кафедри хореографії
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) k.vinovoi@kubg.edu.ua

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

У статті науково обґрунтовано значення музики у професійному розвитку майбутніх хореографів та визначено взаємодію і взаємообумовленість музики й хореографії в освітньому процесі університету. Проаналізовано мистецтвознавчі та науково-педагогічні праці вітчизняних учених і митців щодо формування фахових компетентностей студентів-хореографів засобами музики. Обґрунтовано вплив музики на розвиток хореографічного мистецтва та професійну діяльність відомих хореографів і балетмейстерів-постановників. Розкрито особливості професійного розвитку студентів хореографічних спеціальностей в університеті та значення виконавської і педагогічної практик. Музику охарактеризовано як засіб розвитку у студентів відчуття метроритму, інтерпретаційних здібностей, пластики та художньої виразності рухів, емоційної сфери та індивідуального виконавського стилю. Визначено роль концертмейстера хореографічного класу у формуванні музичної компетентності студентів-хореографів. Окреслено основні чинники, які впливають на сприймання та засвоєння студентами музичного матеріалу хореографічного твору (творча атмосфера на заняттях з фаху, високохудожній музичний репертуар, музичність студента, добра орієнтація в музичних стилях і напрямках, творча синергія, творча уява та фантазія, здатність студента до самоосвіти, самоорганізації та професійного розвитку). Доведено освітню значущість музики у фаховій підготовці майбутніх хореографів. Констатовано, що інтеграція музичної компоненти у хореографічну освіту сприяє розвитку креативного мислення, імпровізаційних умінь та формуванню професійного досвіду студентів. Сформульовано висновки про те, що музика є невід'ємною складовою фахової підготовки майбутніх хореографів в університеті та педагогічним інструментом, який створює естетично насичене освітнє середовище, активізує внутрішню мотивацію студентів та сприяє їх цілісному професійному й особистісному розвитку.

Ключові слова: майбутній хореограф, музика, хореографічний клас, професійний розвиток, фахова підготовка, університетська освіта.

Tetiana BOROVYK,

orcid.org/0009-0005-6506-750X

People's Artist of Ukraine,

Professor at the Department of Choreography

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

(Kyiv, Ukraine) t.borovyk@kubg.edu.ua

Valentyna FEDORCHUK,

orcid.org/0009-0007-1669-7534

Honored Coach of Ukraine in Sports Dance,

Professor at the Department of Choreography

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

(Kyiv, Ukraine) v.fedorchuk@kubg.edu.ua

Kostiantyn VINOVOI,

orcid.org/0009-0008-2542-4084

Honored Artist of Ukraine,

Associate Professor at the Department of Choreography

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

(Kyiv, Ukraine) k.vinovoi@kubg.edu.ua

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE CHOREOGRAPHERS THROUGH MUSIC IN UNIVERSITY EDUCATION

The article scientifically substantiates the importance of music in the professional development of future choreographers and identifies the interaction and interdependence of music and choreography in the educational process of the university. The article analyzes the artistic and scientific-pedagogical works of national scientists and artists on the formation of professional competencies of students-choreographers by means of music. The influence of music on the development of choreographic art and the professional activity of famous choreographers and ballet master is substantiated. The features of the professional development of students of choreographic specialties at the university and the importance of performing and pedagogical practices are revealed. Music is characterized as a means of developing students' sense of rhythm, interpretive abilities, plasticity and artistic expressiveness of movements, emotional sphere and individual performance style. The role of the concertmaster of the choreographic class in the formation of musical competence of students-choreographers is determined. The main factors that influence the perception and assimilation of musical material of a choreographic work by students are outlined (creative atmosphere in the specialty classes, highly artistic musical repertoire, student musicality, good orientation in musical styles and trends, creative synergy, creative imagination and fantasy, student's ability to self-education, self-organization and professional development). The educational value of music in the professional training of future choreographers is proved. It is stated that the integration of the musical component into choreographic education contributes to the development of creative thinking, improvisational skills and the formation of students' professional experience. It is concluded that music is an integral part of the professional training of future choreographers at the university and a pedagogical tool that creates an aesthetically rich educational environment, activates students' internal motivation and promotes their holistic professional and personal development.

Key words: *future choreographer, music, choreographic class, professional development, professional training, university education.*

Постановка проблеми. Сучасне мистецтво немислиме без синтезу різних творчих форм, серед яких особливе місце посідають музика та хореографія. Симбіоз цих двох видів мистецтва формує унікальний простір художньої діяльності, де звук і рух стають єдиним механізмом емоційного та естетичного впливу на глядачів. Музика, як абстрактна і надзвичайно потужна форма мистецтва, задає ритмічну, мелодичну та гармонічну основу, тоді як хореографія перетворює її на візуальну та пластичну реальність.

Глибинний взаємозв'язок музики й хореографії має не тільки теоретичне значення для мис-

тецтвознавства та мистецької педагогіки, але і практичну цінність для виконавців, композиторів, хореографів та учасників освітнього процесу – викладачів хореографічних дисциплін, концертмейстерів і студентів, які прагнуть досягти максимальної цілісності художнього образу у спільній творчій діяльності.

Відтак, дослідження музичного аспекту професійного розвитку студентів хореографічних спеціальностей є актуальним.

Аналіз досліджень. Значення музики в розвитку хореографічного мистецтва та професійному становленні майбутніх хореографів розкрито у

працях вітчизняних і зарубіжних науковців, у яких: систематизовано напрями, стилі й види сучасної хореографії у контексті розвитку художньої культури ХХ століття (Д. Шариков); висвітлено історію розвитку балетної музики в Україні (М. Загайкевич, Ю. Станішевський); досліджено музичну основу сучасних українських балетів (О. Афоніна) та виявлено її вплив на хореографію другої половини ХХ століття (Л. Хоцяновська); обґрунтовано компетентнісні засади професійної підготовки майбутніх хореографів у класичному університеті (Т. Медвідь); визначено специфіку розвитку професійно-особистісних якостей майбутніх хореографів у процесі навчання в університеті (Л. Бородій, В. Вітковський, О. Копієвський); запропоновано методи виховання відчуття метроритму у хореографів (Л. Хоцяновська); розкрито взаємозв'язок музичного та хореографічного аспектів фахової підготовки студентів Паризької консерваторії музики і танцю (Choreographic accompaniment); обґрунтовано роль музики у розвитку музикальності танцівників (Ballegro Player); охарактеризовано музику як музу танцю та визначено її вплив на професійне становлення відомих американських хореографів (К. Bodensteiner).

Аналіз наукових праць митців та педагогів-практиків дозволяє стверджувати, що освітнє значення музики у фаховій підготовці студентів хореографічних спеціальностей є малодослідженим. Недостатня розробленість цієї проблеми обумовила вибір напрямку нашого наукового пошуку.

Мета статті – науково обґрунтувати значення музики у професійному розвитку майбутніх хореографів та визначити взаємодію і взаємообумовленість музики й хореографії в освітньому процесі університету.

Виклад основного матеріалу. Сучасна хореографічна освіта ґрунтується на міждисциплінарному підході у підготовці майбутніх танцівників, хореографів і балетмейстерів, що визначено в освітньо-професійній програмі підготовки бакалаврів хореографії. Серед спеціальних (фахових, суто хореографічних) компетентностей, які мають набути студенти-хореографи за час навчання в університеті, особливе місце відведене культурно-мистецьким, до яких віднесено: усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин; здатність аналізувати основні етапи та виявляти закономірності історичного розвитку мистецтва, стильові особливості, види і жанри, основні види координації історико-стильових періодів світової художньої культури; здатність до проектування художньої реальності в хореографічних образах; здатність збирати, обро-

бляти, аналізувати, синтезувати й інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції (Освітньо-професійна програма, 2021: 8).

До художньої інформації, яку необхідно спеціально відбирати й адаптувати до загальної ідеї хореографічної композиції (або навпаки, розробляти концепцію хореографічної композиції на її основі), відноситься й *музика*. Музика не лише супроводжує танець та заняття в хореографічних класах, але й виступає ключовим засобом формування у майбутніх хореографів відчуття метроритму та емоційної виразності, художньо-творчого мислення та ціннісних орієнтацій у галузі мистецтва.

Розуміння структури, динаміки, темпу й характеру музичної композиції є необхідним для створення виразної хореографії, що сприяє професійному зростанню майбутніх танцівників та керівників хореографічних колективів. Взаємодія музики й танцю в освітньому процесі формує у студентів аналітичні уміння, розвиває здатність до імпровізації та адаптації до різних стилів і жанрів. Відтак, музика здійснює значущий вплив на формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері хореографічного мистецтва.

Музика надихає багатьох хореографів і танцівників на створення шедеврів. К. Боденштейнер у своїй статті «Музика як муза танцю» (Bodensteiner, 2023) зазначає, що хореографи мають ретельно підходити до вибору музики для своїх композицій, оскільки музичний фон створює настрій або атмосферу для танцю, яка буде впливати на те, як глядачі будуть сприймати й відчувати його. Автор аналізує те, як відомі американські хореографи по-різному використовували музику для натхнення у своїй творчості.

Приміром, Е. Ейлі, натхненний музикою Дюка Еллінгтона (всесвітньо відомого американського джазового музиканта, композитора, аранжувальника, піаніста, керівника джазового оркестру), створив свій театр танцю, щоб дати голос афроамериканцям у боротьбі за свої права. Один із багатьох танців цього театру на музику Д. Еллінгтона – «Нічне створіння», у якому рухи молодих танцівників поєднують елегантність балету з повільною джазовою ходою. У такий спосіб Ейлі відзначив внесок афроамериканців у культурний ландшафт США (Bodensteiner, 2023).

Хореографія Р. Баттла «Такадеме» також була прямою відповіддю на вибір музики. Вона відображає ритмічну структуру супроводжуючої індійської вокальної музики катхак, написаної Шейлою Чандрою, де замість слів співаються склади –

боли (голосні та приголосні, вимовлені в ритмі, що використовуються у традиційній індійській музиці барабанщиками для запам'ятовування ритмічних послідовностей). Боли проспівуються або швидко, на різкому стакато «Ti Ri Ki Ta» (що відображається в уривчастих рухах та стрибках танцівників), або протяжно, як видих «Dhaa» (коли тіло танцюриста повільно хилиться вбік). Коли в музиці є паузи, в хореографії також настає тиша. Хореографія Батла відповідає ритму вокальної музики катхаку. І хоча рух не прагне точно повторити ритм музики, очевидним є те, що Баттл узяв перкусійну партитуру як натхнення для Takademe, водночас відкриваючи аудиторії музичні традиції іншої культури (Bodensteiner, 2023).

Л. Кейгвін покладається на музику для створення атмосфери. Однак він експериментує з тим, що зміна музики посеред танцю впливає на те, як глядачі інтерпретують рух. Його танець «Мегаліс» виконується у трьох різних музичних композиціях. Танцівники рухаються сітчастими візерунками та діагоналями, ніби вони метушаться міськими вулицями під драйвовий «Sextet-Six Marimbas» Стіва Райха. Рух змінюється, коли починається пісня хіп-хоп і хореографія стає схожою на ту, що виконується в танцювальному клубі. А хореограф М. Морріс створює танець, коли музичний твір надихає його. Якщо музика змушує його візуалізувати рухові фрази, він вирішує поставити під неї танець. Морріс вважає себе «музикантом у формі хореографа» і часто працює з нотами в руках. Коли в партитурі є сольний інструмент, він підбирає для нього соліста-танцівника. Коли є партії для багатьох інструментів, він залучає хореографічний ансамбль. Для нього музика – це карта, яку він утілює через рух. Морріс любить ставити хореографію на класичну музику, тому залучає до виконання і музикантів, створюючи на сцені музично-хореографічний ансамбль (Bodensteiner, 2023).

Наведені приклади свідчать про те, що музика в хореографічній композиції – це не акомпанемент, а ключовий компонент, на основі якого створюється хореографія і сценічне дійство, що надихає хореографів, танцівників, і глядачів.

Музика також є тим засобом, який впливає на розвиток музичності (музичності) танцівників. Автори музичного додатку для любителів балету «Ballegro Player» стверджують: «Музичальність – гаряча тема на кожній студійній практиці та репетиції. Чому? Тому що це суть будь-якого руху. Вона завжди присутня, незалежно від того, чи ви слухаєте власне послідовність нот, чи паузи між ними». «Музика – це енергія. Музика – це рух. Це

рух звуку й вібрації, які фізично існують у просторі. <...> Ви можете фізично відчути випромінювані вібрації! Саме тому співакам завжди легше співати в такт з акустичним піаніно, ніж з електронним, і саме тому акустичні інструменти (на відміну від синтезаторів), здається, мають більший вплив на танцівників. <...> Як тільки ми навчимося використовувати музику для допомоги в русі, з'являється відчуття легкості, і ми відчуваємо, що не робимо нічого, окрім як пливемо на музичних хвилях, дозволяючи музиці нести нас крізь усе це! Рух – це кінетична музика. Музика – це звуковий рух. Це лише дві сторони однієї медалі». Автори констатують: «Бути музикальним – значить створювати динаміку, а динаміка, своєю чергою, вдосконалює балетну техніку»; «музика не лише підсилює рух, але й веде нас до нових недосліджених територій. Коли немає натхнення, сил або все йде не так, саме музика може стати рятувальним якорем, який витягне із глухого кута. Вона запалює, надихає і дозволяє поринути у власні рухливі фантазії!» (Here Is The Reason, 2019).

Відтак, розвиток музичності є актуальним аспектом фахової підготовки майбутніх хореографів. Вітчизняні педагоги-практики характеризують цю якість особистості як «здатність відчувати, емоційно сприймати, переживати музику та відтворювати її характер в танцювальних рухах, міміці, жестах; відчуття ритму та метричної пульсації музики; орієнтація в музичних жанрах і стилях; уміння підібрати і скомпонувати необхідний музичний матеріал для постановки танцю», а також відносять її до творчо-виконавських якостей, які забезпечують належний рівень виконавської майстерності студента як майбутнього артиста балету, балетмейстера-постановника та керівника хореографічного колективу (Бородій, Вітковський, Копієвський, 2022: 246).

Оскільки музика є звукообразною основою для створення хореографічних композицій, то її розуміння та знання різноманітних музичних жанрів і стилів є обов'язковим для студентів. Тому до базових компетентностей майбутніх хореографів науковці відносять *мистецтвознавчу* (яка відображає здатність застосовувати знання з історії хореографічного мистецтва, мистецтва балетмейстера, світової художньої культури, історії музики та інших видів мистецтв у професійній діяльності; здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм; уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції); *музично-інформаційну* і *технічну* (володіння знаннями з теорії та історії музики, необхідними для

роботи в хореографічному класі; музичність, відчуття метроритму; здатність працювати в ритмічному ансамблі з іншими танцівниками та концертмейстером; здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, хрестоматіях, навчально-методичних посібниках; уміння його компонувати для певної хореографічної композиції, танцю; уміння працювати із звукозаписуючою та звуковідтворювальною апаратурою) (Медвідь, 2018: 236–237).

Зважаючи на загальнокультурне та художньо-естетичне значення музики як невід'ємної складової освітнього процесу, викладачі вбачають практичне значення музичного матеріалу в метроритмічній організації хореографічного процесу, що спонукає студентів до синхронізації танцювальних рухів, розвиває відчуття ансамблю, творчого піднесення і синергії.

Цей аспект музичного розвитку майбутніх хореографів актуалізовано як у практичній роботі навчальних хореографічних колективів, так і в теоретичних розробках педагогів-практиків. Л. Хоцяновська у статті «Виховання відчуття метроритму в хореографів» зазначає, що «музика і танець існують в органічному синтезі, адже танець створюється на основі музики та виражає її образ, зміст і форму. Засоби музичної виразності (темп, динамічні відтінки, ритм) відображаються в русі танцю, а сам танцювальний рух сприяє глибшому сприйняттю й переживанню музики. Використання високохудожніх музичних творів є запорукою досягнення відповідного рівня хореографічного руху». Дослідниця акцентує увагу на розвитку у майбутніх хореографів відчуття метру (рівномірного чергування сильних і слабких долей такту) та ритму (співвідношення тривалостей музичних звуків у їх послідовності), обґрунтовуючи це тим, що наявність метроритмічних відчуттів є необхідною умовою навчання хореографії. А починати розвивати відчуття метроритму авторка радить зі слухання музики, у процесі якого студенти хореографічних відділень знайомляться з основними музичними жанрами, елементами музичної мови (метр, такт, розмір, ритм, темп, динаміка, лад, мелодія, гармонія, фактура тощо), опановують елементарне тактування у дводольному, тридольному й чотиридольному розмірах (для розуміння значення сильних і слабких метричних долей) та вивчають ритмічні фігури, характерні для танців різних народів (Хоцяновська, 2018: 30–32).

Значення музичного оформлення практичних занять із класичного, народно-сценічного, сучасного та бального танцю важко переоцінити, оскільки музичний супровід відіграє важливу

роль у формуванні професійних компетентностей майбутніх викладачів хореографічних дисциплін, керівників хореографічних колективів та артистів балету. Музика не тільки забезпечує ритмічну й темпоральну організацію руху, але і сприяє розвитку музично-рухового мислення, художньої виразності та емоційної чутливості студентів.

Із педагогічної точки зору інтеграція музики в хореографічне навчання активізує пізнавальні процеси, формує здатність до інтерпретації музичного образу через пластику тіла, а також сприяє розвитку творчого потенціалу майбутнього хореографа. Емоційно сприймаючи музику, студенти набувають досвіду художньої імпровізації, яка є важливою складовою їх професійного становлення. Музичний супровід також виконує функцію зворотного зв'язку: від допомагає студентам орієнтуватися у просторових, динамічних та ритмічних параметрах хореографічного твору, а з точки зору психології – створює емоційно насичене середовище, що позитивно впливає на мотивацію у навчанні та формування сценічного образу і творчого іміджу танцівника. Відтак, музика є не лише засобом технічного забезпечення хореографічного процесу, але й важливим чинником всебічного професійного розвитку майбутніх хореографів, забезпечуючи єдність фізичного, естетичного та емоційного у процесі фахового навчання.

Найвищим проявом взаємодії, взаємообумовленості та взаємовпливу музичного й хореографічного мистецтв є балет. *Балетна музика* (як складова вистави, що ґрунтується на синтезі мистецтв) створюється композитором на основі літературного лібрето для втілення в хореографічних образах. Її характерними особливостями є орієнтація на емоційний характер, моторика танцювальних рухів та зв'язок зі сценічною дією. Розвиток балетної музики пов'язаний з еволюцією музичного мистецтва (зокрема інструментально-симфонічних жанрів), розвитком балетного театру та основних елементів класичної хореографічної вистави, формуванням музично-хореографічної структури балетного твору, його чіткої ритмічної організації, квадратної побудови фраз, виразної та плавної мелодики. Українська балетна музика розвивається на основі досягнень світового мистецтва та самобутніх жанрових і драматургічних традицій народного танцювального мистецтва, які знайшли своє відображення у театральних постановках народно-побутових опер, оперет, водевілів тощо (Балетна музика, 2003).

Тому великого значення у навчанні студентів слід надавати перегляду балетних вистав, що забезпечить загальний культурний розвиток май-

бутніх хореографів та збагатить їх музично-слуховий досвід. Для розуміння сучасної естетики музично-хореографічних творів актуальним є ознайомлення студентів із творчістю сучасних композиторів та балетмейстерів-постановників. У цьому контексті слід назвати балети на музику, яка не була створена спеціально для хореографії, це – «Дама з камеліями» (на музику Ф. Шопена, Л. Бетховена, Й. Брамса, Г. Форе, аранжування фортепіанних творів – М. Скорик) та «Снігова королева» (на музику Е. Гріга, Ж. Массне в музичній редакції О. Баклана, балетмейстер-постановник А. Рехвіашвілі), а також авторська балетна музика українських композиторів – балети «Володар Борисфену» Є. Станковича, «Ніч Перуна» та «За двома зайцями» Ю. Шевченка, «Дон-Жуан з Коломиї» О. Козаренка, «Джейн Ейр» Ю. Гомельської, «Шок любові» С. Шустова, «Вій» О. Родіна, балети для дітей «Маугліана» й «Аліса в Дивокраї» А. Бондаренка та інші творчі роботи, де органічно поєднані музика й хореографія.

Важливим аспектом професійного розвитку майбутніх хореографів у процесі фахової підготовки є практики: *навчальна практика*, яку студенти Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка проходять у Творчій лабораторії «Театр танцю «Грін»; *виконавська практика* в Національному ансамблі танцю України імені П. Вірського, Національному заслуженому академічному українському народному хорі України імені Г. Верьовки, Київському національному академічному театрі оперети, Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва (де студенти вдосконалюють свою сценічну майстерність, мають можливість відчувати творчу синергію у співпраці з балетною трупю, диригентом та оркестром); *педагогічна практика* в закладах позашкільної освіти та хореографічних студіях (у процесі якої студенти реалізують свої педагогічні уміння, а також набувають досвіду роботи з дитячими хореографічними колективами та співпраці з концертмейстером).

Саме плідна взаємодія з концертмейстером є запорукою успіху керівника навчального хореографічного колективу. Тому студенти мають ознайомитись із специфікою фахової діяльності концертмейстера в хореографічному класі, яка, на думку А. Ворони, полягає у: розумінні концертмейстером стилю роботи конкретного викладача та дотриманні його вимог щодо музичного оформлення занять з хореографії; узгодженні з викладачем освітніх завдань на семестр, відборі й систематизації необхідного музичного матеріалу;

знанні алгоритму роботи над вправами у різних хореографічних класах (класичному, народно-сценічному, сучасному тощо); розумінні хореографічних термінів французькою мовою та вмінні знаходити відповідні їм музичні зразки; вільному володінні музичним інструментом (фортепіано або баяном) та здатності оперативно підбирати музичний супровід у визначеному викладачем стилі й темпі; дотриманні ансамблевої синхронності з викладачем і студентами у виконанні навчальних завдань; наданні студентам методичної допомоги (щодо визначення жанру, стилю, форми, розміру, музично-ритмічних побудов тощо) у виконанні письмового аналізу навчально-творчого проєкту; володінні інформаційними комп'ютерними технологіями та основами звукорежисури, необхідними для проведення занять, репетицій, культурно-освітніх заходів, звітних концертів кафедри (Ворона, 2025: 260–261).

Основними *чинниками*, які впливають на сприймання та засвоєння студентами музичного матеріалу хореографічного твору, ми вважаємо такі: 1) використання високохудожніх творів музичного мистецтва для створення на практичних заняттях з фаху творчої атмосфери; 2) музичність студента та добра орієнтація в музичних жанрах, стилях і напрямках (класичних, народних, сучасних); 3) творча синергія (спільна дія учасників творчого процесу, спрямована на ефективне й виразне втілення художнього образу хореографічного твору); 4) творча уява та фантазія (здатність створювати нові образи та проєктувати креативні способи їх сценічного втілення); 5) здатність студента до самоосвіти, самоорганізації та професійного розвитку.

Узагальнюючи результати нашого наукового пошуку, можемо стверджувати, що *професійний розвиток майбутнього хореографа* – це широке поняття, яке охоплює не тільки фахову підготовку студентів у мистецькому виші, але й систематичне оновлення фахових знань і навичок, удосконалення сценічної майстерності, розуміння сучасної естетики хореографічного мистецтва, позитивну мотивацію та самореалізацію у творчій діяльності, креативність, професійне зростання та становлення особистості митця.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави для висновків: 1) музика є невід'ємною складовою фахової підготовки майбутніх хореографів в університеті; 2) музичний супровід хореографічних занять забезпечує ритмічну організацію руху, емоційну виразність та художню цілісність хореографічного твору; 3) інтеграція музичної компоненти у хореографічну освіту сприяє роз-

виту креативного мислення та інтерпретаційних здібностей, формуванню професійного досвіду та індивідуального виконавського стилю студентів;
4) музика як педагогічний інструмент створює

естетично насичене освітнє середовище, активізує внутрішню мотивацію майбутніх хореографів та сприяє їх цілісному професійному й особистісному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афоніна О. С. Музична основа сучасних українських балетів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2020. № 3. С. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220114>.
2. Балетна музика / М. П. Загайкевич. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. URL: <https://esu.com.ua/article-41214> (дата звернення: 28.07.2025).
3. Бородій Л., Вітковський В., Копієвський О. Розвиток професійно-особистісних якостей майбутніх хореографів у процесі фахової підготовки в університеті. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 54. Т. 1. С. 242–248. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-1-36>.
4. Ворона А. Наукові засади фахової діяльності концертмейстера у хореографічному класі університету. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 85. Т. 1. С. 256–262. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-1-39>.
5. Медвідь Т. А. Компетентнісні засади професійної підготовки майбутніх хореографів у класичному університеті. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 2. С. 234–238.
6. Освітньо-професійна програма 024.00.01 «Хореографія (за видами)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво». Спеціальність: 024 «Хореографія». *Київський університет імені Бориса Грінченка*. Київ, 2021. 18 с.
7. Станішевський Ю. О. Балетний театр України: 225 років історії. Київ : Музична Україна, 2003. 438 с.
8. Хоцяновська Л. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина XX ст.). *Народознавчі зошити*. 2018. № 3 (141). С. 719–725. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.03.719>.
9. Хоцяновська Л. Виховання відчуття метроритму в хореографів. *Студії мистецтвознавчі*. 2018. Ч. 1. С. 30–35.
10. Шариков Д. І. Класифікація сучасної хореографії: напрями, стилі, види. Київ : Видавець Вадим Карпенко, 2008. 168 с.
11. Bodensteiner K. Music as Dance's Muse. How music influenced the steps of four American choreographers. (21.02.2023). URL: <https://www.kennedy-center.org/education/resources-for-educators/classroom-resources/media-and-interactives/media/dance/music-as-dances-muse/> (дата звернення: 28.07.2025).
12. Choreographic accompaniment. *Concervatoire National Supérieur de Musigue et de Danse de Paris*. (2024). URL: (дата звернення: 29.07.2025).
13. Here Is The Reason Why Musicality Is Crucial For Dancers. (11.04.2019). *Ballegro Player*. URL: <https://medium.com/@ballegroplayer/here-is-the-reason-why-musicality-is-crucial-for-dancers-5a7f0727776b> (дата звернення: 29.07.2025).

REFERENCES

1. Afonina O. S. (2020). Muzychna osnova suchasnykh ukrainskykh baletiv [The musical basis of modern Ukrainian ballets]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv* : nauk. zhurnal. № 3. S. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2020.220114> [in Ukrainian].
2. Baletna muzyka. (2003). [Ballet music] / M. P. Zahaikevych. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Kyiv : Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, URL: <https://esu.com.ua/article-41214> [in Ukrainian].
3. Borodii L., Vitkovskiy V., Kopievskiy O. (2022). Rozvytok profesiino-osobystisnykh yakosteï maibutnykh khoreohrafov u protsesi fakhovoi pidhotovky v universyteti [Development of professional and personal qualities of future choreographers in the process of professional training at the university]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 54. T. 1. S. 242–248. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/54-1-36> [in Ukrainian].
4. Vorona A. (2025). Naukovi zasady fakhovoi diialnosti kontsertmeistera u khoreohrafichnomu klasi universytetu [Scientific bases of the concertmaster's professional activity in the university dance class]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 85. T. 1. S. 256–262. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-1-39> [in Ukrainian].
5. Medvid T. A. (2018). Kompetentnisni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnykh khoreohrafov u klasychnomu universyteti [Competence-based principles of professional training of future choreographers at a classical university]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. № 2. S. 234–238 [in Ukrainian].
6. Osvitno-profesiina prohrama 024.00.01 «Khoreohrafiia (za vydamy)» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. (2021). [Educational and Professional Programme 024.00.01 «Choreography (by type)» First (Bachelor) Level of Higher Education]. Haluz znan: 02 «Kultura i mystetstvo». Spetsialnist: 024 «Khoreohrafiia». *Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka*. Kyiv, 18 s. [in Ukrainian].
7. Stanishevskiy Yu. O. (2003). Baletnyi teatr Ukrainy: 225 rokiv istorii [Ballet Theater of Ukraine: 225 years of history]. Kyiv : Muzychna Ukraina. 438 s. [in Ukrainian].
8. Khotsianovska L. (2018). Baletna muzyka ukrainskykh kompozytoriv ta yii vidobrazhennia v khoreohrafiï (II polovyna KhKh st.) [Ballet music by Ukrainian composers and its reflection in choreography (second half of the twentieth century)]. *Narodoznavchi zoshyty*. № 3 (141). S. 719–725. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2018.03.719> [in Ukrainian].
9. Khotsianovska L. (2018). Vykhovannia vidchuttia metrorytmu v khoreohrafov [Cultivating a sense of metro-rhythm in choreographers]. *Studii mystetstvovnavchi*. Ch. 1. S. 30–35 [in Ukrainian].

10. Sharykov D. I. (2008). Classification of modern choreography: directions, styles, types [Classification of contemporary choreography: trends, styles, types]. Kyiv : Vadym Karpenko Publishing House. 168 s. [in Ukrainian].
11. Bodensteiner K. (2023). Music as Dance's Muse. How music influenced the steps of four American choreographers. URL: <https://www.kennedy-center.org/education/resources-for-educators/classroom-resources/media-and-interactives/media/dance/music-as-dances-muse/>
12. Choreographic accompaniment. (2024). *Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris*. URL:
13. Here is the Reason Why Musicality is Crucial for Dancers. (2019). *Ballegro Player*. URL: <https://medium.com/@ballegroplayer/here-is-the-reason-why-musicality-is-crucial-for-dancers-5a7f0727776b>